

Helsinki 23.10.2017

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Asia: Professoriliiton lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle valtioneuvoston selvityksestä (E 65/2017 vp) komission tiedonantoon EU:n uudeksi korkeakoulutus suunnitelmaksi

Sivistysvaliokunta on pyytänyt Professoriliitolta (myöhemmin liitto) lausuntoa valtioneuvoston selvityksestä komission tiedonantoon EU:n uudeksi korkeakoulutus suunnitelmaksi. Liitto lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleisiä näkökohtia komission tiedonantoon

Tiedonannon mukaan vuoteen 2025 mennessä puolessa kaikista työpaikoista vaaditaan korkeaa osaamistasoa. Yksilön ominaisuuksista nousevat aikaisempaa tärkeämpään asemaan yrittäjähenkisyys ja kriisinsietokyky sekä kyky hallinnoida monimutkaisia tietoja, ajatella itsenäisesti ja luovasti, viestiä tehokkaasti ja käyttää älykkäästi resursseja, myös digitaalisia. Edelleen tiedonannon mukaan Euroopassa tarvitaan entistä enemmän huippuosajia, jotka pystyvät kehittämään huipputeknologiaa ja tarjoamaan ratkaisuja, joista Euroopan tuleva hyvinvointi ja vauraus riippuvat. Korkealaatuisen tutkimuksen tulokset ovat yliopistojen opetuksen perusta ja uusien sovellusten mahdollistaja kaikkialla yhteiskunnassa. Liiton on helppo yhtyä edellä mainittuihin haasteisiin. Suomen hallituksen tavoitteena on väestön koulutus- ja osaamistason kohottaminen siten, että suomalaiset ovat maailman osaavin kansa vuonna 2030. Vastaavasti koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteena on, että tieteen taso nousee.

Tiedonannossa todetaan, että EU voi auttaa jäsenvaltioita koulutuksen uudistamisessa. Korkeakoulutus suunnitelmalla pyritään varmistamaan, että EU:n aloitteet korkeakoulutuksen nykyaikaistamiseksi kohdentuvat kaikkein tärkeimpiin kysymyksiin. Lisäksi sen tavoitteena on helpottaa EU:n seuraavan rahoituskauden valmistelua. Liitto toteaa, että korkeakoulutus suunnitelmalla voi olla merkittävä rooli eurooppalaisten korkeakoulujen yhteisten hankkeiden rahoittamisessa.

2. Näkökohtia komission esittämiin ensisijaisiin toimiin

Työharjoittelun nivominen osaksi korkeakoulutusohjelmia

Komissio aikoo edistää työharjoittelun nivomista osaksi korkeakoulutusohjelmia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että komissio aikoo edistää työharjoitteluiden nivomista osaksi korkeakoulutusohjelmia ECTS-pisteillä, lujittaa edelleen Erasmus+ -yrityskonsortioita korkealaatuisten työharjoittelupaikkojen saamiseksi ja tukea Erasmus+ -opiskelijoiden työharjoittelupaikkoja, joissa ovat erityisenä painopisteenä digitaaliset taidot. Liitto pitää edellä mainittua tavoitetta kannatettavana.

Pakolaisten tutkintojen tunnustamisen edistäminen

Liiton mielestä komission aikomus edistää pakolaisten tutkintojen tunnustamista on tärkeä asia. Komissio haluaa edistää pakolaisten tutkintojen tunnustamista, jotta heidän on helpompaa päästä korkeakoulutuksen piiriin. Toimien on tarkoitus perustua käynnissä olevaan Erasmus+ -hankkeeseen, joka tarjoaa käytännön ohjeistusta ja kattaa NARIC-keskusten ja sidosryhmien välisiä vertaisneuvontatoimia ja verkko-opetusmoduuleja. Edellä mainituilla toimilla täydennetään välinettä, jolla kartoitetaan kolmansien maiden kansalaisten osaamisprofiilia.

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Tutkimus- ja innovointikuilujen kaventaminen ja aivovuodon vähentäminen

Komissio aikoo kehittää Marie-Sklodowska-Curie -toimien yhteydessä mahdollisuuksia kaventaa tutkimus- ja innovointikuilua eri jäsenvaltioiden ja alueiden välillä. Lisäksi komissio aikoo vähentää "aivovuotoa" vähemmän kehittyneiltä alueilta. Liitto on huolestunut osaamisvaihtotaseen negatiivisesta kehityksestä myös Suomen osalta. Vuosien 2005–2015 aikana Suomesta lähti ulkomaille 3 124 tutkijakoulutettua, kun tulijoita oli 1 963. Nettomaahanmuutto oli siis 1 161 tutkijakoulutettua tappiollinen. Suomi menettää tutkijoitaan pääasiassa niihin tiedemaihin, joissa tutkimuksen perusrahoitus on Suomea vakaampaa ja jotka siten menestyvät tieteessä Suomea paremmin.

Korkeakoulutusjärjestelmien rahoitus-, kannustin- ja palkitsemisrakenteiden arviointi OECD:n kanssa

Komissio aikoo käynnistää korkeakoulutusjärjestelmien rahoitus-, kannustin- ja palkitsemisrakenteita koskevan arvioinnin yhteistyössä OECD:n kanssa ja laajentaa ohjelmaa, joka koskee EU:n jäsenvaltioille annettavaa vertaisneuvontaa, kun on kyse kannustin- ja rahoitusjärjestelmien laadukkaasta suunnittelusta korkeakoulutuksen alalla. Liitto muistuttaa, että Suomessa korkeakoulujen palkkausjärjestelmistä sovitaan työehtosopimuksissa, eikä EU:lla ole niissä tai muissakaan edellä mainituissa asioissa minkäänlaista toimivaltaa. Liitto toteaa, että järjestelmiä voi toki arvioida ja niistä on hyvä käydä keskustelua erilaisilla foorumeilla.

Tutkijoiden rohkaiseminen opetustehtäviin hakeutumisessa

Komissio aikoo varmistaa, että tutkijoita rohkaistaan hakeutumaan opetustehtäviin ja/tai koulutetaan niihin osana Marie Skłodowska-Curie -toimia. Tämän tavoitteen osalta liitto kaipaisi lisätietoa siitä, millä konkreettisilla tavoilla rohkaisemista toteutetaan.

Korkeakoulutuksen tietokeskuksen perustaminen

Komissio aikoo perustaa korkeakoulutuksen tietokeskuksen. Liitto kannattaa tietokeskuksen perustamista, mutta edellyttää, että siitä aiheutuvat kustannukset ovat tasapainossa saatavien hyötyjen kanssa. Tietokeskuksesta ei myöskään saa aiheutua ylimääräistä työtä yliopistoille.

Professoriliitto-Professorsförbundet

Jouni Kivistö-Rahnasto

varapuheenjohtaja

Tarja Niemelä

toiminnanjohtaja